

Latweefchu Awises.

Nr. 44.

Zettortdeenâ 29. Oktoberi.

1859.

Awifchu sinnaſ.

Warschawâ bij leelas gohda un preeka deenas, kad muhſu **Kungs** un **Keifers** tur bijis ar ſaweem augſteem weefeem no ſweſchahm ſemmehm. Wiſſa **Warschawa** grefni iſpuſchkota bijuſe un laudis preezajuſchees ar leelu ſirds preeku. Wehl leelaku gohdu rahdijufchi **Prufchu** ſemmê, kad muhſu **Keifers** nobrauzis us **Breſlawu** pee **Prufchu** waldineeku. Pa wiſſu dſeſes-zekku ſtaziones iegresnotas bijuſchas un leels kauſchu pulks ſanahzis redſeht muhſu **Keiseru**, ko wiſſa paſaule til tohti teiz un mihle. Wiſſa **Breſlawu** iſpuſchkota bijuſe ar pukkeh, dekkem un ar **Prufchu** un **Kreewu** karrogeem un muſihkis ſpehlejis **Kreewu** walſts dſeeſmu. Tê iſrunnajuſchees ar **Prufchu** **Prinz-waldineeku**, **Keifers** atkal **Warschawâ** eebrauzis pa dſeſes-zekku. 17tâ **Oktoberi** **Keifers** atkal pahrbrauzis **Behterburgâ**.

Behterburga. **Kaukaſus** kalnu kauſchu leelais karrâ-waddons **Schamils** nu uſwarrehts, ſanemts un no **Keisera** ſchehlaſtibas til laipnigi turrehts, **Behterburgâ** taggad iſſkattijees mallu mallas un wiſſas dahrgas un ſkunſtes leetas, kas **Behterburgâ** redſamas. **Schamila** dehls, — kas jaunâs deenâs karrâ ſanemts, no **Keisera** **Behterburgâ** audſinahts un tad atkal ſawôs kalnôs atweſts atpaktak, — ſawam tehnam gan bij iſſtahtijis, kahdi brihnumi **Behterburgâ** redſami, zil labbi eſſoht **Kreewuſemmê** dſihwoht; — bet nei tee kalnu laudis, nei wiaka raddi un tehws **Schamils**, kas muhſcham uo ſaweem tuſſcheem kalneem ne bij iſgahjuſchi un paſauli ne redſejuſchi, to nebuht ne bij tizzejuſchi, un tamdeht arri ne gribbejuſchi **Kreewu** **Keiseram** padohſtees. Bet nu **Schamilam** pats ar ſawahm azzim wiſſu redſeis, bij jatizz gan zil labbi tê dſihwoht, bet ne warrejis deefgan iſbrihnotees par tahdu paſauli, wiſſuwairak par tahdu laipnigu **Keiseru**. Kad praſſi-

juſchi, kas winnam patihkoht pahr wiſſahm leetahm wairak; tad **Schamils** preezigi atbildejis: **Muhſu** ſchehligais **Kungs** un **Keifers**. **Schamils** gohdam tohp turrehts, eerohtſchi, ko kalnu laudis radduſchi deen naht turreht klah, winneem naw atnemti tappuſchi, kâ gan darra teem, ko karrâ ſanemm. Eſſoht tohti preezig, ka tahdu kaunu tam ne eſſoht darrijuſchi ir tai deenâ un brihdi ne, ka **Generalam** **Barjatiſkim** padewahs. **Keifers** wehlejis, ka **Schamils** ar wiſſeem ſaweem peederrigeem warroht no-eet pawiffam dſihwoht **Kalugas** pilſatâ, kur winnam eetaiſa itt jauku un baggatu dſihwi. Tâ nu ſcho muhſu wezzu wezzo ſtipru eenaidneeku ne ween uſwarrejuſchi, bet arri par draugu padarrijis muhſu **Keisera** ſpehks un ſirds-ſchehlaſtiba. **Breeſmigais** karrch **Kaukaſus** kalnôs pagallam, un tee nabbaga laudis tur nu dabhuſs baudiht meeru un labklahſchanu no muhſu teizamu waldſchanas ſargati un audſinati, un mahziti pee labbakas gohdigas dſihwes. Tadeht arri **Keifers**, to ſianu dabjujis, ka **Guniba** un **Schamils** panemti, ar ſawu paſchu augſtu rohku **Barjatiſkim** rakſtijis: „**Kungs** Deews, gohds tewim! gohds un teiſſchana arri tew un wiſſam teizamam **Kaukaſus** karrâ-ſpehkam.“ Schohs **Keisera** wahrduſ **Barjatiſkis** iſſluddinajis wiſſam ſawam karrâ-ſpehkam.

Londonê nu pee **Calenderu** juhmallahm til breeſmiga wehtra un ſturme dauſijufees, kâ ſenn deenahm tur naw redſejuſchi. Pilſatôs pee nammeem daudſ ſkaldes padarrije un juhâ ſadauſitas daudſ laiwas. Leelais dampfuggis „**Royal-Scharterſ**,” ar 498 zilwekem un ar 5 milj. rubl. ſelta naudâ gan laimigi no **Australiaſ** bij atnahzis til tahku zekku, tê pee paſchas **Calenderu** juhmallas ſchi breeſmiga auka to fuggu uſdſinnuſi un uſgruhduſi us klints kraſteem. Ruggis pahrluſſis puſcham un

juhrâ nogrimmis tif ahtri, ka no teem 498 zilwe-
teem tikkai 39 palikkufchi pee dshiwibas. No wif-
fahm Calenderu juhrmallahm nahf sinas, ka kug-
gi falausti un zilwefti flihkufchi juhrâ!

Awrika. Sprantschi pee Alschires rohbescheem
jaw karru ar jauno Marokkas Keiseru un nu arri
Spanjeri winnam karru usteiz, jo scheem pee Gi-
braltares kanahla Marokkas dalkâ kahdi stipri pils-
fati, kas muhscham no Marokkescheem tohy kibbeleti
un spaiditi. Tad nu Spanjeri fchohs gribb pahr-
mahziht un kahdu semmes-gabbalu tē peedabbuht,
lai teem tür drohschaka weeta buhtu. Tas nu En-
lenderem nebuht ne patihf, jo bihtahs, ka tad En-
lenderi wairs ne buhschoht tee weenigee, kas pahr-
walda Giblaltares kanahlu un Widdus-juhru ar fa-
wu stipro pilsatu Giblaltari, kas Enlenderem tē
peederr un irr kâ kahda durwju atflehga. (Skattees
Ciropas lantfahrte un isstahstischana). Bihtahs
arri, ka Sprantschi Marokkescheem ne panemm
semmes gabbalu, un ar to atkal peedabbu flahf lee-
laku juhrmallu pee Widdus-juhras. Tamdeht En-
lenderi Spanjereem ne gribb wehleht to karru ar
Marokku un Marokkas Keiseru peerunna, lai pee
meerâ ar abbeem turras. — Calenderi gan bij no-
runnajufchi ar Sprantscheem eet un Kineserus pahr-
mahziht par to kaunu, ko teem padarrijufchi tai
kaufchanâhs Beihâs uppê; gan arri Spranzis tai-
fijahs ar 15 tuhft. saldатеem un kuggu spehku tur-
pu eet paligâ, bet nu gaddotees schahdas tahdas
wainas, kalabbad Napoleons wehl ne fuhta, un
stahsta arri, ka ne fuhtifchoht turpu. Tâ Spran-
tschu leela draudfiba ar Calenderem isjuht jo dee-
nas jo wairak, un Calenderi bihtahs, ka ne pa-
likfchoht bes karru ar Napoleonu.

С—3.

Sprantschu semmê, Tulones pilsatâ
atrohnahs taggad tas leelakais rohshu kohks
pafaulê, kas 1813tâ gaddâ stahdihts un ihsti teh-
winfch effoht, prohti, kam 2 pehdas un 8 zellas
wifsapfahrht zelmam, un winna sarri 75 pehdas
platti seedu pilni, un augstums effoht tam lihds
18 pehdas. Schis rohshu kohks ikkatru gaddu no
April lihds Mai mehnesim seedoht un arween lihds

60 tuhft. pufku seedus neffoht. Klur rohshu krah-
minfch!
E. F. S.

Spanjeri gribb arri Atlantirâ juhrâ telegrami
appafsch uhdens taifihf no Radikfes pilsata us Ka-
naru fallahm pee Awikas, no Kanaru fal. us Bra-
gliu un no turrenes atkal us Antillu fallahm.
Wiffu scho darbu gribboht zaur kahdu ihpafschu bee-
dribu gadda laikâ isdarriht. Ne tizzu ka isdohfees.

J. K.

Amburgas pilsatâ 23 gaddus wezs puifis
nokahwis kahdu 61 gaddu wezzu gaspafschu, zerre-
dams pee tahs dauds naudas atrast; bet wiffa win-
nas baggatiba bisufchi tikkai 10 dahlderu. Slep-
kawa irr fakerts un notefahts. To padarra man-
tas un naudas kabriba.
—ld.

**„Kas tew ne peederr, to ne aiskarr; jo
tas degg.“**

Tâ Fazzija ffohlmeisters sehnam ar linjalu us
pirtsteem fisdams, kas ohtram sehnam bij nandu no
kabbatas pasleppen isnehmis. Skohlâ sehns gan
wairak ne issteepo fawu rohku pehz tuwaka mantas,
bet mahjâs aigahjis winfch atkal wiffu kâ schag-
gata pasleppen nonehme, ko tif dabbuja. Gan
faimneeks, — pee kurra sehns dshiwjoja, — to luh-
dse, lai jel tâ ne darroht, gan ar futteni tam mug-
guru labbi fakappaja; bet wifs bij par wêlti; sehns
itt kâ no kauna garra apstahs, sagge un-sagge.
Bet ffohlmeistera wahrds wehl zittadâ wihfê pee
sehna peepildijahs. Weenreis sehns no muifchas us
mahjahm nahfdams, eerauga pee muifchas fchkuhna
neleschetus kakkus, un neweenu zilweku ne manni-
dams, nemm diwi gabbalus — bahsch asotê — un
nu tif dohdahs prohjam. Us zella fchis fastohp
fawu draugu, kas diwi firgus peldinahf jahje. Ma-
fais kaku saglis nu lezz firgam muggurâ un jahj
beedrim lihds. Uhdenu eejahjis dihda firgu kâ fchig-
gans, bet tē firgs kluhp un sehns irr no firga
noht — uhdenu eefschâ. Labbu laikâ peldejis, fahf
winfch us weenreis itt nelabbi bkaut: „Glahbjeet!
glahbjeet! jo es deggu.“ Tee, kas uhdens mallâ
stahweja un ne sinnaja, ka winnam nelescheta kakk
bij asotê, dohmaja, ka winfch tihfcham bkauj un
ne steidsahs to glahbt. Ne bij ilgi un sehns bij

dibbenâ. Behz kahda laika winsch gan usnahze us uhdens wirfu, bet nogrimme atkal, lihds beidsot pawiffam noslihziis us uhdens pluddinajahs. Tee fakki bij fahlfuschi leschetees un wannam fruchtis un firdi fadedsinajuschi. — Tapehz, „kas tew ne peederr, to ne aiskarr; jo tas degg.“ Kad ne us fruchtim, kâ pee ta kasku sagla, tad us mugguru tâ, kâ ikatrs no tawas strihpainas mugguras warrehs sihmeht, kahds tu putnis effi; — un kad arri tas ne notiftu, tomehr tawâ firds apsinaschanâ tas degs.

S. R.

Palma kohls.

Datteles wiseszauri derrigas. Kaulis kas eefschâ, leels un zeets kâ akmins, fagruhts isdohd elji, — woi arri to dohd famaltu lohpeem, woi nemm dedsinatu kallejeem ohglu weetâ. Tapehz kahdâ Berseru flawas dseesmâ stahw: palma kohka derreschanu til dauds kâ deenu gadda fahrtâ. — No ne glabba ehshanai, to faspesch par wihnu woi fataifa par raufcheem. Arri no tahs fullas ko pawaffarâ kohkam atnem, — kâ pee mums behrschm, — warr fataifiht wihna sorti; til schi ne turrahs ilgaki ka us kahdahm deenahm ween. No lappu spurguteem taifa maschus, maisus, striklus u. w. z.; no lappahm paschahm taifa kurwus, kurpes u. w. z. Kohls patz wezzumâ paleek itt labbi zeets, un nemm to bakkeem un pihlareem eefsch ehkahm. (1 Rehn. 6, 29).

Palmu sarri pee gohda summinaschanahm bija par preeka sihmech, wifstihmi leewindz (flatt. 3 Mohs. 23, 40. Reemija 8, 14. Jah. Ew. 12, 13. Parahd. 7, 9, 14). Tapehz irr taggad Schihdi tahdus sarrus leelâ zeenâ tur, un fawas basnizaz, ko par sinagogeem fauz, ar teem tahdâs deenâs ispuschko, un Wagnera lungam Rihgâ, kam tee brangi leeli dahrsi, — un jitteem dahrsneeku lungeem, kas eefsch glahsu nammineem kohkus, pukles un wiffadus augus no wiffahm pasfaules mallahm audse, — daschu rubeli makfa par tahdeem palmu sarreem, — kas ihsti fakloht ne irr sarri, bet lappas. — Isaudsis man pascham istabâ no augla — kohzinsch, kas taggad jau pufstreschu pehdu augsts.

Dattelu palma kohls Arabeescheem irr par baggatibu. Winni nekahdu laimi jeb labflahfchanu un baggatibu newarr fanemt pee ta, kam dattelu newaid. Arabeezis paks Entenderu semmê bijis, un pahrnahziis ne warreja beigt stahstihst fawas semmes laudim no teem pilleem un kareetechm, ko sirgi welkocht, un no wiffeem teem jitteem brihnumeem Londones pilfatâ. „Bet,“ — un tâ winsch beidse fawu isstahstihchanu, — wiffâ pilfatâ un wiffâ tai semmê tur ne esmu redsejis itt neweenu palma kohku! — Ak tawu nabbagu semmi, kur nekahdas datteles newa!“ — Tâ brehze tee tukfnescha Arabeeschi — un nu neko wairs ne gribbeja dsirdeht no tahdas semmes.

Arabeescheem fawads eeraddums ar faweem palma kohkeem runnaht, ja schee nekahdus augkus ne nefs. Tahda kohka lungs, ar kahdu beedri blakkam un ar zirwi rohkâ pee-eet pee kohka klahht un fakka: „Kohls janozehrt tapehz, ka nekahdus augkus ne nefs.“ Tad beedris fakka: „Pamett winnu wehl, schogadd winsch teescham neffihz augkus.“ Tâ winni wehl kahdu brihdi pehz fawahm dohmahm runna, lai kohls to dsird; tad gallâ lungs kohkam ar zirwja mugguri mett trihs fitteenus, — „kur tad draugs tam rohku apturr luhgdams: „Pazeetees ar to Tamaru, pateesi schogadd tewim tas neffihz augkus; ja ne, — nu tad nozehrt winnu.“ Kam ne nahf prahtâ ta lihdsiba no ne-augliga wihges kohka, kur muhsu lungs un Besitajz to wezzu eeraddumu nehme fewim preeksch to jauku lihdsibu, ko lassam Luhf. Ew. 13, 6.

Dattelu palmas zaur tahm dauds pohstihchanahm kas usgahjuschas Zuhdu semmei, tur taggad retti atrohnamas; bet ir taggad datteles tur tikpat labbi eenahf, kâ Mohsus laikâ bijis. — Netti pasgule tahdas semmes, kur abbas schahs Deewa dahwanas: datteles un wihns. Zittâs semmês, kur datteles labbi eenahf, tur wihna kohkam jau par dauds siltuma; turprettim Spanijâ, Neapelz, Siziliâ, kur aug brangas wihna ohgas, — datteles ne warr wairs labbi eenahft.

Kâ granatu-kohls sihmejahs us paslehytu isejoschu fwehtibas pilniwu, tâ palma kohls kâ pilni-

bas isgahsums apfihme wiffu fpehka pilnibu un ah-rigu labklahfchanu. Tapeh3 no wezzeem laikeem eefsch Israeta fchis kohls bijis par fihmi arri us naudas gabbaleem. H. R.—II.

Swirbuki reiso ar dampfuggeem.

Birrakstu laffijis, tu eefaufsees: „Nu, kas tad tee par neekeem!“ Naw neeki, bet ihsta taifniba. Nefenn nowedduschi Calenderi ar dampfluggi 700 swirbulus, — fcho, pee mums til dauds eenihdetu, gan ar zilpahm, gan ar baidekkeem nu fprohtehm waijatu, pellsfahrzinu, us Reifelantes fallahm un eezehlfuschi tur par tahrpu un kufstonu waldineekeem; jo fchee lihds fchim tur neganti effoht labbibas laufus maitajuschi. Zeifsi: „Ka warr aklis allam zekku rahdiht;“ jeb: „Ka warr swirbuki kufstonus waldihht; winni paschi fahls labbibas laufus pohstihht.“ Teefa gan, ka swirbuki labbibai fshadi darra; bet fchi ne-istaisa ne fimtu dafku no tahs fshades, furra zaur kufstoneem un tahrpeem zeffahs. Raut jelle arri pee mums ta gahdatu par swirbukeem, besdeligahm ftrafdeem u. t. j. pr. un ne kantu fatram gannu-sehnam putnu perrektus isphostihht un jaunus putninus tihfchi mohziht un nomaitahht; augtu-kohki, labbibu un fshadi taptu dauds mafaf no kufstoneem maitati. —Id.

Sluddinafchanas.

No Wolgundes pagasta teefas teel finnamu darrihts, ka tai 19 ta Novemberi f. g. pulstien 10 tds no rihta Wolgundes Gruhmannu Timmu mahjas uhtrupi turrehts, fur weena leela laiva (ar wiffahm pee tahs peederrigahm leetahm) maifi, traufi, ratti, wibrifchtu drehbes, weena zubka un wehl dauds un daschadas zittas derrigas leetas wairafshilitajeem pahrdohs. 3

(Nr. 89.)

Wolgundes pagasta teefa tai 23 fcha Otkoberi 1859.

Pee drikketaju Ernst Plates Rihga, ka arri pee grahmatu pahrdewejeem Lukas (S. Rochlig un Behre) un Keyher Zelgawa, un Zimmermann un Dohnberg Leepaja irr dabbujams Widsemmes wezza un jauna

Raika = grahmata

us to 1860to gaddu. Ar bildehm puschkota. Maffa eeseeta 10 kap. fudr. 1

Raunas basnijas wezzas ehrgesles taps ofzionè (uhtrupè) pahrdohstas Raunas pils-muischa, Widsemme, Zebfu freise, 10 ta Novemberi fch. g. 3

Rohpu = fahli,

pahrdohd lehti Leepaja pee 11

G. D. Buchert,
Jauna Bukka bohte.

Labbibas un prezzu tirgus Rihga tai 24. Otkober un Leepaja tai 24. Otkober 1859 gadda.

M a f f a j a p a r:	Rihga.		Leepaja.		M a f f a j a p a r:	Rihga.		Leepaja.	
	R.	K.	R.	K.		R.	K.	R.	K.
1/3 Tschetw. (1 puhru) rudsu 170 lihds	1	80	1	60	1/2 puddu (20 mahrz.) dselses	—	85	1	—
1/3 " (1 ") kweeschu 260 —	2	75	2	50	1/2 " (20 ") tabafa	1	—	1	20
1/3 " (1 ") meeschu 165 —	1	75	1	50	1/2 " (20 ") schichtu appinu	2	75	2	30
1/3 " (1 ") auju 100 —	1	5	—	90	1/2 " (20 ") schab. zubfu galk.	2	60	—	—
1/3 " (1 ") firnu 175 —	2	—	2	—	1/2 " (20 ") frohna linnu	2	50	2	—
1/3 " (1 ") rupju rudsu milt.	1	70	1	60	1/2 " (20 ") bracka linnu	1	20	1	—
1/3 " (1 ") bihdelet. 200 —	2	10	2	25	1 muzzu linnu fehflu . . . 400 lihds	8	—	6	—
1/3 " (1 ") kweeschu mil.	3	40	3	—	1 " flku . . . 8,25 —	8	50	8	50
1/3 " (1 ") meeschu putraim.	2	20	—	—	10 puddu farfanas fahls	5	—	4	50
10 puddu (1 birkawu) feena . 300	3	50	2	50	10 " baltas rupjas fahls	5	—	4	50
1/2 " (20 mahrz.) fweesta 360 —	4	—	3	80	10 " " fmalas " . . .	5	—	4	50

B r i h w d r i k k e h t.

No juhrmallas-gubernements augstas waldifchanas puffes: Collegienrath G. Blaeße, Censor. Zelgawa, tai 27. Otkoberi. 1859.